

Informatīvais ziņojums

“Par Ministru kabineta 2016.gada 2.februāra sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 5 38. §) “Par informatīvo ziņojumu “Par Ministru kabineta 2015.gada 7.aprīļa sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 18 68. §) “Par militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas ierobežošanas pasākumiem” 4.punktā dotā uzdevuma izpildi”” 2.punktā dotā uzdevuma izpildi”

Ar Ministru kabineta 2016.gada 2.februāra sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 5 38. §) “Par informatīvo ziņojumu “Par Ministru kabineta 2015.gada 7.aprīļa sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 18 68. §) “Par militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas ierobežošanas pasākumiem” 4.punktā dotā uzdevuma izpildi”” 2.punktu Izglītības un zinātnes ministrijai uzdots sagatavot informatīvajā ziņojumā “Par Ministru kabineta 2015.gada 7.aprīļa sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 18 68. §) “Par militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas ierobežošanas pasākumiem” 4.punktā dotā uzdevuma izpildi” (turpmāk – informatīvais ziņojums) minētos tiesību aktu projektus un līdz 2016.gada 1.jūnijam iesniegt tos izskatīšanai Ministru kabinetā.

Informatīvajā ziņojumā minēti šādi tiesību aktu projekti:

1. Izteikt Bērnu tiesību aizsardzības likuma 50¹.panta pirmo daļu šādā redakcijā:

„Bērns var piedalīties dažādās aktivitātēs (pasākumos), ja tās netraucē viņam iegūt izglītību, kā arī neapdraud viņa drošību, veselību, tikumību, citas bērna tiesības un būtiskas intereses vai valsts intereses”.

Labklājības ministrija 2016.gada 28.aprīļa atzinumā Nr. DV4/4 norāda, ka jau patlaban Bērnu tiesību aizsardzības likuma 21.panta pirmajā daļā ir noteikti bērnu tiesību ierobežojumi: bērna paša drošības un aizsardzības interesēs bērna tiesību īstenošanu var pakļaut tādiem ierobežojumiem, kas noteikti ar likumu un nepieciešami nacionālās drošības, sabiedriskās kārtības, iedzīvotāju tikumības un veselības aizsardzībai un citu personu tiesību un brīvību aizsardzībai. Tādējādi nesaskata lietderību papildināt Bērnu tiesību aizsardzības likuma 50¹.panta pirmo daļu ar atsauci uz valsts interesēm kā pamatojumu, lai bērns nevarētu piedalīties aktivitātēs un pasākumos. Ja mērķis bija novērst bērnu iesaistīšanu ārvalstīs organizētās militāra rakstura aktivitātēs vai citos bērnam kaitējošos pasākumos, tad šāds aizliegums jau izriet no Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu tiesību konvencijas (turpmāk – Konvencija), kā arī papildu protokoliem, kurus nepieciešamības gadījumā Latvijā iespējams nepastarpināti piemērot līdztekus nacionālajiem tiesību avotiem, risinot konkrēto situāciju.

Konvencijā ietvertais regulējums strikti nosaka bērnu tiesību aizsardzības pamata principus. Konvencijas 15.pants paredz, ka dalībvalstis atzīst ikviena bērna tiesības uz biedrošanās brīvību un miermīlīgas pulcēšanās brīvību. Šo tiesību īstenošanai nedrīkst piemērot citus ierobežojumus kā vien tos, kas

paredzēti tiesību aktos un demokrātiskā sabiedrībā nepieciešami, lai aizsargātu valsts vai sabiedrības drošību, sabiedrisko kārtību (ordre public), sabiedrības veselību vai tikumību vai citu personu tiesības un brīvības. Konvencijas 29.pants paredz, ka dalībvalstis vienojas par to, ka bērnu izglītošanas mērķiem jābūt šādiem:

a) attīstīt bērna personību, pilnībā izkopt viņa talantus, kā arī garīgās un fiziskās spējas;

b) ieaudzināt cieņu pret cilvēktiesībām un pamatbrīvībām, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos pasludinātajiem principiem;

c) ieaudzināt cieņu pret vecākiem, pret savu kultūras identitāti, valodu un vērtībām, pret tās valsts nacionālajām vērtībām, kurā bērns dzīvo, un pret viņa izcelsmes valsts nacionālajām vērtībām, kā arī pret citām kultūrām;

d) sagatavot bērnu apzinīgai dzīvei brīvā sabiedrībā saprašanās, miera un iecietības garā, ievērojot dzimumu līdztiesību un visu tautu, visu etnisko, nacionālo un konfesionālo grupu, kā arī pirmiedzīvotājiem piederīgo personu draudzību;

e) ieaudzināt cieņu pret dabu.

2. Papildināt Bērnu tiesību aizsardzības likuma 50¹.pantu ar jaunu daļu šādā redakcijā:

„Ministru kabinets nosaka to fizisko un juridisko personu reģistrēšanas un uzraudzības kārtību, kuri organizē bērnu braucienus uz ārvalstīm dalībai nometnēs, citos sporta izglītojošos un izklaides pasākumos, izņemot tūrisma braucienus.”

Papildus iepriekšminētajam, Labklājības ministrija 2016.gada 28.aprīļa atzinumā Nr. DV4/4 iesaka vērtēt, vai lietderīgi paredzēt izņēmuma situāciju attiecībā uz tūrisma braucienu organizatoriem, neiekļaujot tos reģistrējamo personu sarakstā, kuri organizē bērnu braucienus uz ārvalstīm notiekošām nometnēm un citiem pasākumiem. Nepieciešams vērtēt, vai statuss “bērnu tūrisma brauciena organizators” netiks izmantots, lai tā aizsegā faktiski nodarbotos ar bērnu braucienu organizēšanu uz cita veida ārvalstīs notiekošiem pasākumiem. Turklāt jāvērs uzmanība uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu tiesību komitejas Noslēguma apsvērumu par papildu protokolu par tirdzniecību ar bērniem, bērna prostitūciju un bērna pornogrāfiju 19.paragrāfā pausto, ka trūkst efektīva tiesiskā regulējuma un pasākumu, kas būtu veikti ar mērķi efektīvi novērst un apkarot bērna seksa tūrisma uz ārvalstīm. Minēto noslēguma apsvērumu 20.paragrāfā rekomendēts izstrādāt un ieviest efektīvu tiesisko regulējumu un veikt visas nepieciešamās likumdošanas, administratīvās, sociālās un citas darbības, lai novērstu un izmeklētu bērnu seksa tūrisma gadījumus.

Vienlaikus Labklājības ministrija norāda, ka izmaiņas tiesiskajā regulējumā ir nepieciešamas, lai stiprinātu tiesiskos mehānismus cīņai pret bērnu iesaistīšanu pasākumos ārvalstīs, kas ir bērna attīstībai kaitējoši, kā arī novēršot riskus, kas

IZMzino_290616_prot; Informatīvais ziņojums “Par Ministru kabineta 2016.gada 2.februāra sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 5 38. §) “Par informatīvo ziņojumu “Par Ministru kabineta 2015.gada 7.aprīļa sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 18 68. §) “Par militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas ierobežošanas pasākumiem” 4.punktā dotā uzdevuma izpildi” 2.punktā dotā uzdevuma izpildi”

saistīti ar bērnu iesaistīšanu bruņotos konfliktos, tirdzniecību ar bērniem un bērnu ekspluatāciju.

3. Papildināt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu ar jaunu pantu šādā redakcijā:

„172⁶.pants. Bērnu un jauniešu ārvalstu braucienu organizēšanai noteikto prasību neievērošana

Par bērnu un jauniešu ārvalstu braucienu organizēšanai noteikto prasību neievērošanu – izsaka brīdinājumu vai uzliek naudas sodu fiziskajām personām no septiņiem līdz trīsdesmit pieciem euro, bet juridiskajām personām – no septiņdesmit līdz simt četrdesmit euro.

Par tādu pašu pārkāpumu, ja tas izdarīts atkārtoti gada laikā pēc administratīvā soda uzlikšanas, uzliek naudas sodu fiziskajām personām no trīsdesmit pieciem līdz divsimt euro, bet juridiskajām personām – no simt četrdesmit līdz trīssimt piecdesmit euro.”

Labklājības ministrija 2016.gada 28.aprīļa atzinumā Nr. DV4/4 vērš uzmanību, ka, lai varētu piemērot minēto administratīvā pārkāpuma sastāvu ir nepieciešams noteikt, kādas ir prasības bērnu un jauniešu ārvalstu braucienu organizēšanai. Informatīvajā ziņojumā minētais grozījums Bērnu tiesību aizsardzības likumā, papildinot to ar jaunu 50¹.panta otro daļu, neparedz tādu pilnvarojumu Ministru kabinetam, kas pieļautu noteikt prasības bērnu un jauniešu ārvalstu braucienu organizēšanai. Turklāt attiecībā uz izglītības iestāžu organizētajām ekskursijām, pārgājieniem un pastaigām, citiem izglītības iestādes organizētajiem pasākumiem, kā arī sporta sacensībām un nodarbībām jau darbojas Ministru kabineta 2009.gada 24.novembra noteikumi Nr. 1338 “Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”. Par minēto noteikumu pārkāpšanu jau paredzēta administratīvā atbildība Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201⁶⁶.pantā. Vienlaikus Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201⁶³.pantā paredzēta atbildība par bērnu nometņu organizēšanas un darbības noteikumu pārkāpšanu, kuri reglamentēti Ministru kabineta 2009.gada 1.septembra noteikumos Nr. 981 “Bērnu nometņu organizēšanas un darbības kārtība”.

4. Papildināt Izglītības likuma 13.panta otro daļu ar sekojošo:

“Izglītības iestāde ir tiesīga sadarboties ar ārvalstu izglītības iestādēm un starptautiskām organizācijām, lai nodrošinātu izglītības vadlīnijas un izglītības standartos noteikto mērķu vai uzdevumu izpildi”. Informatīvajā ziņojumā tiek piedāvāts Izglītības likuma 13.panta otro daļu papildināt ar palīgteikumu “lai nodrošinātu izglītības vadlīnijas un izglītības standartos noteikto mērķu vai uzdevumu izpildi”.

5. Papildināt Izglītības likuma 30.pantu „Izglītības iestādes vadītājs” ar sesto daļu šādā redakcijā:

IZMzino_290616_prot; Informatīvais ziņojums “Par Ministru kabineta 2016.gada 2.februāra sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 5 38. §) “Par informatīvo ziņojumu “Par Ministru kabineta 2015.gada 7.aprīļa sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 18 68. §) “Par militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas ierobežošanas pasākumiem” 4.punktā dotā uzdevuma izpildi” 2.punktā dotā uzdevuma izpildi”

„Izglītības iestādes sadarbību ar personām un organizācijām nodrošina izglītības iestādes vadītājs. Šī sadarbība veicina izglītības vadlīnijās vai izglītības standartos un audzināšanas dokumentos noteiktā sasniegšanu”.

Saeima 2015.gada 18.jūnijā ir pieņēmusi grozījumus Izglītības likumā, papildinot Izglītības likuma 14.pantu ar 38.punktu, kur noteikts, ka Ministru kabinets nosaka izglītojamo audzināšanas, arī valstiskās un tikumiskās audzināšanas, vadlīnijas izglītības iestādēs, izņemot augstskolas, tajā skaitā reglamentē Latvijas valsts simbolu — valsts karoga, valsts himnas un valsts ģerboņa — lietošanas noteikumus izglītības iestādē un tās rīkotajos pasākumos neatkarīgi no izglītības iestādes juridiskā statusa, ņemot vērā normatīvo aktu prasības. Ministru kabinets nosaka pasākumus, kādi rīkojami valsts svētku atzīmēšanai izglītības iestādēs, izņemot augstskolas.

Izstrādājot minēto Ministru kabineta noteikumu projektu, tiks precizētas prasības izglītības iestādes sadarbībai ar dažādām organizācijām.

Likumā “Grozījumi Izglītības likumā”, ko Saeima pieņēma 2015.gada 18.jūnijā noteikts arī, ka izglītības iestādes vadītājam jābūt arī ar nevainojamu reputāciju un lojālam Latvijas Republikai un tās Satversmei (Izglītības likuma 30.panta ceturtā daļa), kā Izglītības likuma 48.pants papildināts ar piekto daļu, kur noteikts, ka strādāt par pedagogu ir tiesības personai, kas ir lojāla Latvijas Republikai un tās Satversmei.

6. Papildināt Izglītības likuma 14.pantu „Ministru kabineta kompetence izglītībā” ar jaunu punktu šādā redakcijā:

„nosaka interešu izglītības vadlīnijas bērniem un jauniešiem un interešu izglītības licencēšanas kārtību”.

7. Izglītības likuma 47.panta „Interesu izglītības programmas” otro un trešo daļu izteikt šādā redakcijā:

„(2) Valsts un pašvaldību dibinātas izglītības iestādes ir tiesīgas īstenot interešu izglītības programmas bez licences saņemšanas.

„(3) Interesu izglītības programmas ir tiesīgas īstenot arī citas izglītības iestādes, juridiskās un fiziskās personas, kuras nav reģistrētas Izglītības iestāžu reģistrā, pēc attiecīgas licences saņemšanas Izglītības kvalitātes valsts dienestā. Izglītības kvalitātes valsts dienests izveido un uztur interešu izglītības programmu reģistru”.

Interesu izglītība ir būtiska izglītības sistēmas sastāvdaļa. Tomēr sniegtie priekšlikumi ir saistīti ar ievērojamu birokrātisku un finansiālo slogu, vienlaikus nevienlīdzīgā situācijā nostādot valsts, pašvaldību un privātās izglītības iestādes, kā arī interešu izglītības programmu reģistra izveide neatturēs nelabticīgo personu no vēlmes un arī iespējas bez licences īstenot iecerēto izglītības programmu.

Ievērojot, ka interešu izglītības piedāvājums nav caurskatāms un uzraugāms, būtu jāapzina tās fiziskās un juridiskās personas, kā arī komersanti, kas piedāvā dažādas interešu izglītības programmas. Izglītības kvalitātes valsts dienesta rīcībā ir informācija par atsevišķiem mēģinājumiem interešu izglītības ietvaros īstenot militārā rakstura mācības vai citus pretvalstiska rakstura

IZMzino_290616_prot; Informatīvais ziņojums “Par Ministru kabineta 2016.gada 2.februāra sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 5 38. §) “Par informatīvo ziņojumu “Par Ministru kabineta 2015.gada 7.aprīļa sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 18 68. §) “Par militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas ierobežošanas pasākumiem” 4.punktā dotā uzdevuma izpildi” 2.punktā dotā uzdevuma izpildi”

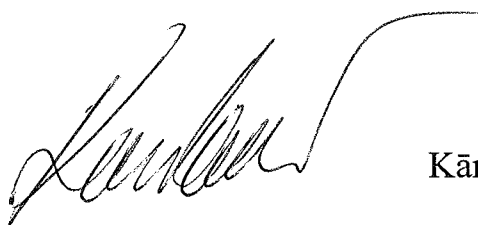
pasākumus, tostarp Krievijas izglītības saturu. Šāda prakse ir novēršama, piešķirot līdzekļus interešu izglītības uzraudzībai. Tādējādi tiks nodrošināta interešu izglītības programmu plānveidīga uzraudzība, kā rezultātā būs iespējams detalizētāk apzināt situāciju interešu izglītības īstenošanā, tajā skaitā novērst minētos riskus, un izstrādāt priekšlikumus interešu izglītības programmu izstrādei un īstenošanai, interešu izglītības programmu licencēšanas un uzraudzības pilnveidei.

Nemot vērā minēto, secināms, ka nav atbalstāma informatīvajā ziņojumā minēto tiesību aktu projektu tālāka virzība.

Saskaņā ar Izglītības likuma 14.panta 38.punktu, kur noteikts, ka Ministru kabinets nosaka izglītojamo audzināšanas, arī valstiskās un tikumiskās audzināšanas, vadlīnijas izglītības iestādēs, izņemot augstskolas, tajā skaitā reglamentē Latvijas valsts simbolu — valsts karoga, valsts himnas un valsts ģerboņa — lietošanas noteikumus izglītības iestādē un tās rīkotajos pasākumos neatkarīgi no izglītības iestādes juridiskā statusa, ņemot vērā normatīvo aktu prasības, kā arī nosaka pasākumus, kādi rīkojami valsts svētku atzīmēšanai izglītības iestādēs, izņemot augstskolas, Izglītības un zinātnes ministrija līdz 2016.gada 1.oktobrim iesniegs Ministru kabinetā izglītojamo audzināšanas, arī valstiskās un tikumiskās audzināšanas, vadlīnijas izglītības iestādēs.

Labklājības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija un Iekšlietu ministrija izvērtēs izmaiņu Bērnu tiesību aizsardzības likumā nepieciešamību, lai stiprinātu tiesiskos mehānismus cīņai pret bērnu iesaistīšanu pasākumos ārvalstīs, kas ir bērna attīstībai kaitējoši, kā arī novēršot riskus, kas saistīti ar bērnu iesaistīšanu bruņotos konfliktos, militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas pasākumos, tirdzniecību ar bērniem un bērnu ekspluatāciju, un līdz 2016.gada 31.decembrim iesniegs Ministru kabinetā likumprojektu par attiecīgiem grozījumiem Bērnu tiesību aizsardzības likumā.

Izglītības un zinātnes ministrs

Kārlis Šadurskis

29.06.2016 11:00

1618

D.Papāns

67047838; dainis.papans@izm.gov.lv

I.J.Mihailovs, 67507833

Ē.Sīka, 67047976

IZMzino_290616_prot; Informatīvais ziņojums "Par Ministru kabineta 2016.gada 2.februāra sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 5 38. §) "Par informatīvo ziņojumu "Par Ministru kabineta 2015.gada 7.aprīļa sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 18 68. §) "Par militārās pieredzes un kaujas pieredzes gūšanas ierobežošanas pasākumiem" 4.punktā dotā uzdevuma izpildi" 2.punktā dotā uzdevuma izpildi"